

Grundlag af dette Fund at være berettiget til at sætte Tiden for Aalborgs Opstaaen til 800—900. Herved vil man dog sikker komme alt for langt tilbage, og Riismøllers Tidsfæstelse til Aarene før 1000 forekommer mere plausibel. Det maa nemlig ikke glemmes, at først efter den vældige Udvikling i det 9. og 10. Aarh. var der Grundlag for en Bydannelse i Danmark — Hedeby og Ribe danner en Undtagelse — hvis man da ikke vil lægge noget helt andet ind i Begrebet By, end man er vant til, og gik Aalborgs Historie virkelig tilbage til Ansgars Tid, vilde der vel ogsaa være blevet fundet flere Levninger fra Tiden 800—1000, end der er kommet for Dagen. Det maa endelig ikke forbigaas, at Beskrivelsen af Ottars Rejse fra Skiringssal til Hedeby ikke omtaler Aalborg, skønt Ruten maa have gaaet lige forbi Stedet, hvor Købstaden skulde have ligget, hvis den havde eksisteret, men at Aalborgs fremragende Betydning for Forbindelsen med Norge nævnes hos Adam af Bremen.

Foruden den ældre Tids Historie maa ogsaa Skildringen af de seneste Aartiers Udvikling nævnes. Det kan næppe kaldes Historie i egentlig Forstand, da det er saa nært forbundet med vor Tids Problemer, at det vil være vanskeligt at fælde nogen Dom over denne Tid, før Perioden er afsluttet, men Oversigten giver en Mængde konkrete Data, som man ikke ellers har Rede paa, da de er fra vore egne Dage.

H. S.

Vendsysselske Aarbøger 1942.

Indholdet af »Vendsysselske Aarbøger« 1942 er temmelig broget og af meget forskellig lødighed. Dansk lokalhistorie vilde ikke have lidt store tab, hvis artikler som »Nordmænd der bosatte sig i Asdal og Tornby« og »Vestergaard-Slægten fra Asaa« aldrig var blevet prentet paa papir.

Titlen »Minder fra Jakob Knudsen« lyder interessant, men Jens Rolighed skuffer forventningerne. Det meste er ret ligegyldige smaatræk, især fra Jakob Knudsens barndomshjem i Aggersborg. Følgende lille passus giver et godt indtryk af, hvilke mærkelige ting forfatteren har taget med: »En ældre Kone fortæller ogsaa, at det gjorde hende ondt, da det gamle Pæretræ ved Jakob Knudsens Barndomshjem for et Par Aar siden maatte falde for at give Plads for den

nye Præstebolig: »Der knytter sig saa mange Minder til saadan et Træl« Ja, det er jo kedeligt for den gamle kone, men strengt taget vedkommer det ikke den øvrige del af menneskeheden.

Bindets vigtigste bidrag er C. Klitgaards store artikel »Fra Kejserkrigens Tid 1627—29«, som paa grundlag af et tysk værk om feldmarskal, grev Melchior v. Hatzfeldt og vendsselske tingbøger giver en skildring af begivenhederne i Vendsyssel i disse for landet saa tunge aar. Der fortælles om den systematiske udplyndring af befolkningen, og om hvordan Vendelboerne atter viste deres frihedstrang og gang paa gang traadte op imod undertrykkerne. Grev Hatzfeldt fungerede som overkommanderende over Vendsyssel og Thy. Han har efterladt sig et ret betydeligt arkiv (i Calcum i Schlesien), hvori der findes ca. 650 aktstykker vedrørende hans ophold i Jylland, et materiale, som Rigsarkivet har tænkt at erhverve genparter af. Naar krigen er forbi, maa man haabe, at denne plan maa blive realiseret.

Som sædvanlig indeholder bindet en del af Rørsigs værk om skoler, degne og skoleholdere i Vendsyssel, særskilt pagineret (nu 478 sider). Et betydeligt materiale er her samlet til enkelte sider af skolevæsnets historie; det kunde — og burde — have dannet grundlaget for en virkelig indgaaende *behandling* af hele skolevæsnets historie. Der kunde da have været mulighed for en værdifuld berigelse af vor kulturhistorie, nu er det blevet til en ret betydningsløs forøgelse af vor personalhistoriske litteratur.

Johan Hvidtfeldt.